

Slovo k povzbuzení na neděli 25. října 2020, na 30. neděli v mezidobí
Biblická čtení: Ex 22,10-26; Ž 18; 1Sol 1,5c-10; Mt 22,34-40

Milé sestry, milí bratři,

že první z nedělních mešních biblických čtení uvozuje a předznamenává úryvek evangelijní, se někdy možná až do omrzení připomíná. Dnes je ale tato souvislost obzvláště důležitá a krásná, a tak právě na ni zkusme zaměřit svou pozornost.

V evangeliu jsme slyšeli – z úst samotného Krista – formulaci největšího přikázání, lásky jedné a dvojí, lásky k Bohu a k člověku. Láska je smyslem a vlastním obsahem Zákona, obou desek Desatera Božích přikázání, která tak nemají být ničím jiným než právě konkretizací, pojmenováním projevů lásky k Bohu a k člověku. Láska je naplněním všech prorockých zaslíbení, zvláště toho, že Bůh (skrže Mesiáše) odejme z naše těla srdce kamenné a dá nám srdce z masa. Láska je totiž jako oheň, je živá jako žár, všechno zapálí a oživí. Každý, kdo kdy v životě vzplanul skutečnou láskou, to dobře ví, rozumí, co tento obraz znamená.

Skutečná láska k Bohu i k člověku musí mít tak vždy dvě roviny: vnitřní žár a vnější vyzařování, tedy konkretizaci. Jedno bez druhého nejde. Jen činy bez lásky, bez motivace láskou, jsou prázdné a navíc dlouhodobě v nich většinou ani nikdo nevytrvá. To říká svatý Pavel ve známé Velepísni lásky ve 13. kapitole Prvního listu Korint'ánům docela jasně: «i kdybych pro druhého do ohně skočil, ale lásku neměl, nic mi to neprospěje». A kdyby zase láska byla jen pouhým slovem, jen emocí bez činů, tak může být dost dobře jen sebeláskou, nám příjemnou emocí, klamem a láskou jen virtuální, protože druhému vůbec nic nedává, naopak jen od něj sobecky čerpá.

Tuto nutnost konkretizace lásky, aby emoce přešla i ve skutečný laskavý čin, překrásně vyslovuje právě čtení první, evangelium uvozující. Řeč byla sice především o lásce k viditelnému člověku, ale nezapomínejme, že tato odráží i naši schopnost lásky k neviditelnému Bohu. «Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí» praví přeci svatý Jan.

První čtení je z 22. kapitoly knihy Exodus, tedy z těch kapitol, které rozvíjejí samo Desatero (zaznamenané v kapitole dvacáté). Rozvíjí je naprosto konkrétně a zcela jasně, dokonce ukazuje dva z „hříchů do nebe volajících“ (z těch, u kterých Písmo praví, že dolehnou až k Bohu, že stížnost utištěných Bůh uslyší): hřích ubližující vdově a sirotkovi a hřích vzetí do zástavy to, co je nezbytné k životu (pokrývku na noc).

Co to všechno znamená?

V prvé řadě nám dnešní Boží slovo připomíná, že to, oč ve vztahu k Bohu i v mezilidských vztazích nejvíce jde, co je na světě a v životě nejdůležitější, je opravdová láska. Taková, která je emocí (pohybem jdoucím zevnitř, z nitra), ohněm (žárem) a konkrétním činem zároveň, která vychází z nitra, je milosrdenstvím (milováním srdcem) a konkrétně se jako láska projevuje.

Zadruhé nám – první čtení – překládá několik příkladů (jen krátkým úryvkem z několika kapitol rozvíjejících Desatero), podle kterých poznáme, zda lásku k člověku v sobě máme či nikoliv. Těchto pár příkladů můžeme vzít klidně jako jakési zrcadlo ke zpytování svědomí, třeba i jako zpovědní zrcadlo. Odvažme se tedy zeptat, zda nesužujeme a neutiskujeme přistěhovalce (potažmo nakolik je vůbec přijímáme), zda neubližujeme vdově a sirotkovi (tedy všem bezbranným), zda nepůjčujeme na úrok (nezneužíváme nouzi druhého k vlastnímu obohacení), či jestli nebereme do zástavy něco, co druhý potřebuje k životu. Stojí za to si tyto otázky položit a klidně i mnohé další, protože podobných konkrétních je Písmo svaté Starého i Nového zákona plné. Vždy s vědomím, že na naší lásce k viditelným a hmatatelným lidem se vždy odráží i naše schopnost milovat Boha (je to proto, že na našem vztahu k viditelnému se nejdříve a nejsnadněji odráží to, co je v našem nitru).

Co však činit, když popravdě zjistíme, že se schopností lásky na tom nejsme moc dobře?

Láska je samozřejmě dar, je jiskrou, kterou musí zapálit její plamen. O lásku musíme v první řadě prosit, prosit Boha, který je Láskou, zdrojem lásky, tím ohněm, u kterého můžeme nejlépe svou lásku zapalovat. A když pak je naše schopnost lásky rozžehnutá, musíme její plamínek opatrovat. Ostatně ne nadarmo jedním z nejarchaičtějších náboženských symbolů, jednou z prastarých představ přítomnosti božství na zemi, o které se mučelo pečovat, byl právě oheň.

Láska je sice dar, ale lásce se dá – aspoň do jisté míry – i trochu učít, dá se v ní přinejmenším cvičit, zejména je-li už zažehnutá, a to skrze lásku samu, skrze skutky lásky. Lásce se dá učít, ale jedině láskou.

Jak si to představit? Vykoná-li někdo nějaký skutečný skutek lásky anebo je jeho příjemcem a je-li jeho srdce zároveň dostatečně otevřené, nemůže jiskra lásky ze skutku samotného nepřeskočit i do jeho vlastního srdce. To je onen stav, kdy se naše nitro rozechvěje radostí, pocítí slast lásky a zatouží milovat dál, vykoná-li něco dobrého anebo je-li svědkem či dokonce příjemcem lásky. Kdokoli něco takového zakusil, ví, o čem je řeč.

Ale nechme teoretizování o lásce. O lásce se nemá teoretizovat, o lásku se má usilovat, o lásku se má prosit Boha, láska se má žít, je-li dána.

A to je zejména v dobách těžkých, jakou je (a asi ještě víc bude) i doba nynější, obzvláště důležitý apel. Ne náhodou možná právě na dnešní neděli připadla biblická čtení, jaká připadla. Prosme o lásku, usilujme o lásku. Apelem k tomu nechť je nám i zpytování svědomí, pohled do zrcadla, jak jsme na tom.

Zrcadlem naší lásky k Bohu je totiž to, jak nyní konkrétně žijeme svůj vztah s Bohem. Nakolik se modlíme, čteme Písmo, nakolik, je-li nám to možné, využíváme možnosti otevřeného kostela, adorace a zejména přijímání svátostí. Jak často jsme přes den s Bohem, jak je vůbec přítomen v naší mysli, našem srdci, našem vědomí, našem rozhodování.

Zrcadlem naší lásky k lidem je nejen dnešní první čtení, ale zejména to, jak právě v této době žijeme své vztahy s druhými lidmi. Zda se snažíme (i třeba aktivně) vyhledávat ty, kteří nějak potřebují naši pomoci, zda kontaktujeme (klidně i jen telefonem, nemáme-li se nyní příliš fyzicky scházet) své blízké, zda se o ně zajímáme, zda jim jsme nablízku (anebo jsme se uzavřeli jen do svého strachu a pudu sebezáchovy). Anebo je zrcadlem lásky bezpochyby i to, nakolik se nyní snažíme chovat zodpovědně a ohleduplně, abychom nenapomáhali ještě většímu šíření nemoci covid. A mnohé další. Vybalancovat mezi epidemiologickou zodpovědností a snahou být druhým nablízku a pomáhat jim, není sice vždy snadné, ale obojí je našim úkolem.

To vše jsou střípky, ale důležité. Mohou nám pomoci ukázat, nakolik je v nás skutečné a konkrétní lásky k Bohu i k lidem, nakolik naplňujeme «největší přikázání», ve kterém je obsaženo všechno a na kterém nejvíce záleží... A nakolik bohužel ne.